

YENİ-FREUDYEN VE SONRAKİ PSİKODİNAMİK KURAMCILAR

FREUD İLE ÖRTÜŞEN GÖRÜŞLERİ:

- İd, ego ve süpereo kişilik yapıları, bilinçdışının önemi, kişiliğin kökenlerinin çocukluğa uzanması, anksiyete ve savunma mekanizmalarının dinamiği.

FREUD'DAN AYRILAN GÖRÜŞLERİ:

1. Yaşantıları yorumlamada ve çevreyle başa çıkmada bilinçli zihnin rolüne daha fazla vurgu yapmışlardır.
2. Cinsellik ve saldırganlığa yaptığı vurgudan şüphe duymuşlardır. Bunun yerine, daha ulvi güdü ve sosyal etkileşimleri vurgulama eğiliminde olmuşlardır.

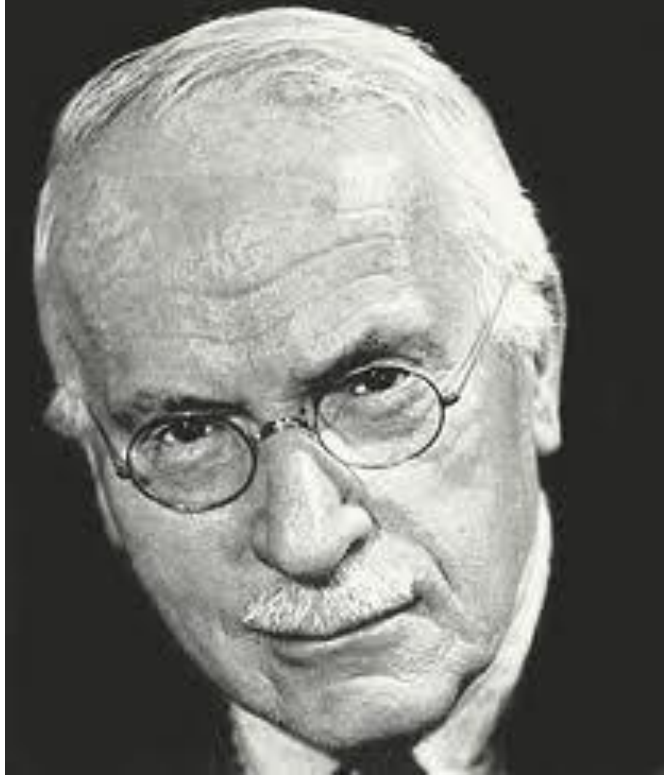
ADLER

- Alfred Adler kişilik gelişiminde cinselliğin önemi konusunda Freud'la anlaşmazlık yaşamıştır.
- Kuramını, tüm insanların küçük, çaresiz çocuklar olarak kendilerini daha güçlü, üstün olan yetişkinlerle karşılaştırdıklarında aşağılık duyguları geliştirdikleri görüşüne dayandırmıştır.
- Adler için tüm insan çabalarının, duygularının ve düşüncelerinin arkasındaki itici güç, haz arama değil üstünlük aramadır.

HORNEY

- Freud ile kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklar, özellikle de penis kıskançlığı kavramı ile ilgili anlaşmazlık yaşamıştır. (Rahim kıskançlığı)
- Horney cinsellik yerine, kendisinden çok daha büyük ve güçlü olan dünyaya gelmiş olmanın çocukta yarattığı **temel kaygı** üzerine odaklanmıştır.
- Ebeveynlerinin kendilerine sevgi, ilgi ve güvenlik verdiği insanlar bu kaygının üstesinden gelirken, daha az güven duygusuyla büyüyen diğer insanlar **nörotik kişilikler** ve ilişkilerde işlevsel olmayan başa çıkma biçimleri geliştirebilirler.

JUNG

- Freud ile bilinçdışı zihnin doğası hakkında anlaşmazlığa düşmüştür. Ona göre sadece Freud'un tanımladığı **kişisel bilinçdışı** yoktur, bir de **kolektif bilinçdışı** mevcuttur.
- Jung'a göre kolektif bilinçdışı, birçok halk hikayesi ve kültürde de görülen eski korkulara ve temalara ilişkin anıları, bir çeşit "canlı türünün" anılarını içerir.
- Jung bu kolektif, evrensel insan türü anılarını **arketip** olarak adlandırmıştır.

HÜMANİSTİK KURAMLAR

- Kişiliği, sağlıklı bireysel büyüme potansiyeli temelinde ele alan kuramlardır.
- Bu psikologlar, davranışçılığın bilimsel objektifliğinin aksine insanların yaşantılarına yönelik özbildirimleri ve duyguları üzerinden araştırmalar yürütmüşlerdir.
- Hümanistik yaklaşımlara göre kişilik, bireyin kişisel ve bilinçli deneyimleri ve gelişme potansiyelinin bütünlüğüne ulaşmak için duyulan kaygılarla şekillenirler.

Abraham Maslow'un Kendini Gerçekleştiren Bireyi

- Maslow, bir ihtiyaçlar hiyerarşisi tarafından güdülendiğimizi öne sürmektedir.
- **Kendini gerçekleştirme:** Maslow'a göre, temel fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlar karşılandıktan ve benlik saygısı kazanıldıktan sonra ortaya çıkan; bireyi potansiyelini gerçekleştirme yönünde güdüleyen en üst düzey psikolojik ihtiyaçlardan biri.
- Maslow bu düşüncesini, klinik vakalar yerine sağlıklı, yaratıcı bireylerle çalışarak geliştirmiştir.

Carl Rogers'ın Birey-Merkezli Yaklaşımı

- İnsanların temelde iyi olduğunu ve kendini gerçekleştirme eğilimleri ile donatıldığını savunmaktadır.
- Rogers, büyümeyi teşvik eden ortamın üç koşulu gerektirdiğine inanmaktadır:

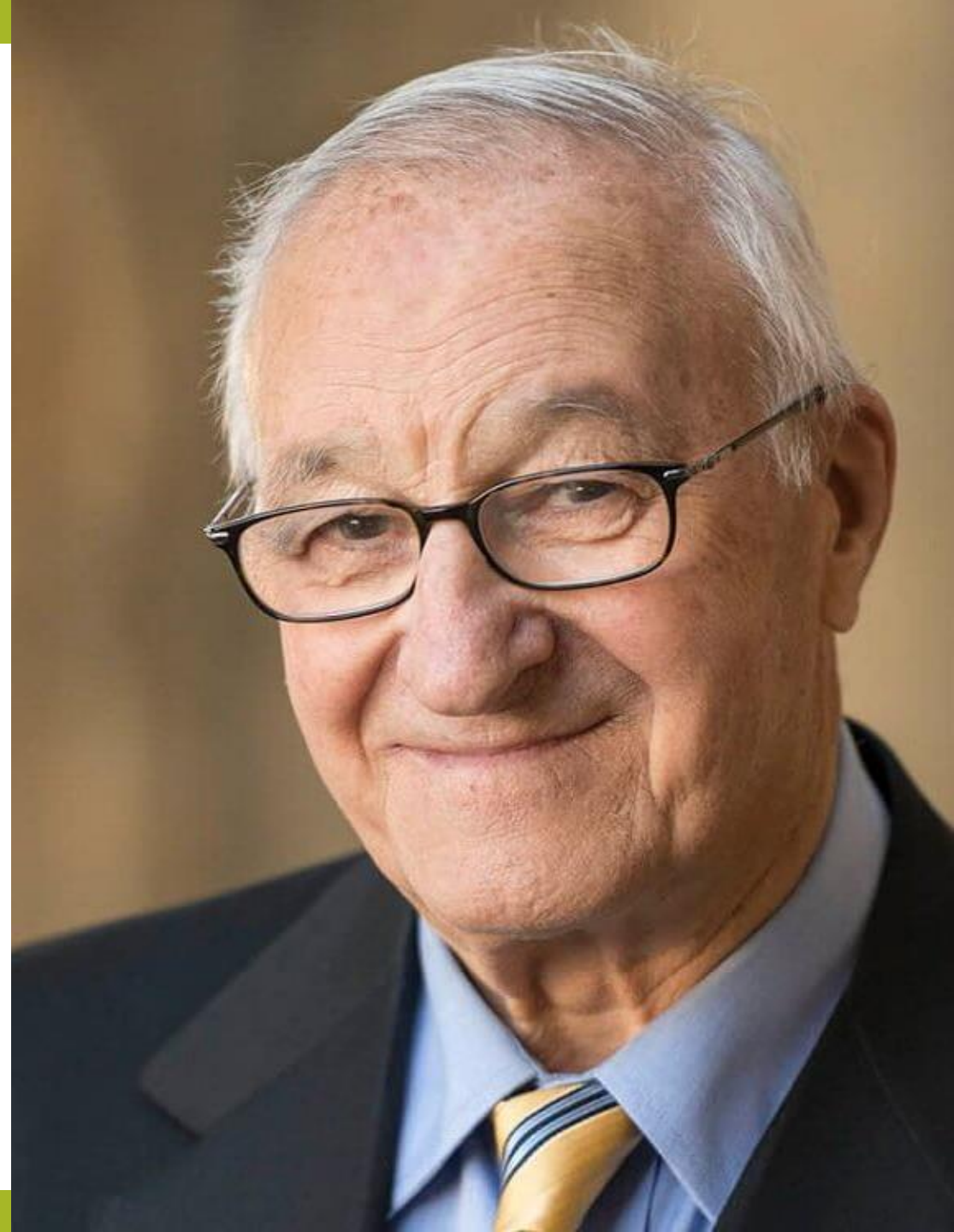
- **Özgünlük:** Özgün bireyler kendi duygularına açık, gerçeği maskeleyen dış görünüşleri terk etmiş, açık ve kendini açan kimselerdir.
- **Koşulsuz Olumlu Kabul:** İnsanlar kabul edici olduğunda, eksikliklerimizi bilseler bile bize değer veren bir tutum olan koşulsuz olumlu kabul sunarlar. Sahte tavırlarımızı bırakmak, en olumsuz duygularımızı dile getirmek ve hâlâ kabul gördüğümüzü keşfetmek çok büyük bir rahatlaktır.
- **Empati:** İnsanlar empatik olduğunda diğerlerinin duygularını ve bu duyguların anlamlarını paylaşır ve yansıtırlar.

AYIRICI ÖZELLİK KURAMLARI

- Bu araştırmacılar, bilinçdiőı güçlere ve büyüme fırsatlarının engellenmesine odaklanmak yerine kişiliği **sabit ve kalıcı olan davranış örüntüleri** açısından tanımlamaya çalıőmıőlardır.
- Ayırıcı özellik (trait) duygularımızı ve eylemlerimizi belirleyen, bireye özgü (ayırt edici) davranış örüntüsü ya da eğilim.
- **ALLPORT**, kişiliği temel ayırıcı özellikler —bireylerin tipik davranıőları ve bilinçli güdüleri— açısından tanımlamaya çalıőmıőtır.

SOSYAL-BİLİŞSEL KURAMLAR

- **ALBERT BANDURA** (1986, 2006, 2008) tarafından önerilen kiŐiliĐe y6nelik sosyal-bilişsel yaklaŐım, kişilik 6zelliklerimiz ile 6evremiz arasındaki etkileŐimi vurgular.

- Sosyal-bilişsel kuramcılar pek çok davranışımızı koşullanma veya diğerlerini gözlemleme ve taklit etme yoluyla öğrendiğimizi varsaymaktadır = **SOSYAL**
- Ayrıca, zihinsel süreçlerin önemine vurgu yapmışlardır: Bir duruma ilişkin düşündüğümüz şey davranışımızı etkiler = **BİLİŞSEL**
- Sosyal-bilişsel kuramcılar yalnızca çevremizin bizi nasıl kontrol ettiğine odaklanmak yerine (davranışçılık), çevre ile nasıl etkileşim kurduğumuza odaklanır:
 - Dışsal olayları nasıl yorumluyor ve bu olaylara nasıl tepki veriyoruz?
 - Şemalarımız, belleğimiz ve beklentilerimiz davranış örüntülerimizi nasıl etkiliyor?